

Bij agendapunt 5 **TOEKOMST** van de Algemene Leden Vergadering op 18 maart 2023 in Monnickendam

50 jaar IJsselmeervereniging

Dit jaar vierden wij met het jubileumcongres op 30 september in Enkhuizen ons 50 jarig bestaan. Wat zonder meer een groot succes was met zo'n 80 gasten. Wij moesten zelfs de inschrijving eerder sluiten om voldoende plek te houden. Er was een enthousiast publiek en een onderhoudend programma. Het IJsselmeerspel bleek te werken om het publiek na te laten denken over dilemma's en de consequenties van de keuzes die er te maken zijn. Dat leverde levendige discussies op over de energietransitie en woningbouw.

Het jubileumnummer van de IJsselmeer Berichten bevatte niet alleen een uitgebreide terugblik op alle belangrijke kwesties waar wij ons mee bezig hebben gehouden, maar ook een blik op de toekomst met een Manifest voor de komende 50 jaar. In dit Manifest worden de dilemma's verwoord die in het IJsselmeergebied nu en in de nabije toekomst aan de orde zijn en waar de IJsselmeervereniging een rol in kan spelen. Daar zijn veel positieve reacties opgekomen, zo zijn wij uitgenodigd om over de dilemma's te spreken op I&W en bij het Deltaprogramma. Het kritische geluid gebaseerd op feiten en wetenschappelijk onderzoek zoals wij als onafhankelijke vrijwilligersorganisatie inbrengen, kan, ook volgens anderen, niet gemist worden.

Aan de ene kant kent de 50-jarige IJsselmeervereniging duidelijke problemen. Wij vergrijzen en het resultaat van de juridische procedures die wij gevoerd hebben - vanaf het verlies van IJburg af, is al met al zeer teleurstellend. Ondanks de Natura 2000 status van het gebied blijkt keer op keer dat Nederland de bescherming van de natuur nog steeds niet in lijn met de Europese richtlijnen heeft gebracht. Hoewel een gezond ecosysteem de vitale basis is en onmisbaar is voor het voortbestaan, prevaleren toch steeds de economische argumenten in de besluitvorming.

Onze strijd voor het behoud van de open ruimte vindt weliswaar weerklank – tot het hoogste niveau, maar landschappelijke argumenten hebben nog nooit de doorslag kunnen geven. Dat is een gevolg van de zeer beperkte juridische bescherming van landschappelijke waarden in het IJsselmeergebied. Wij moeten ons beslist nog sterk maken voor de wettelijke bescherming van het landschap en de steeds schaarser wordende open ruimte.

Nieuwe focus en nieuwe strategie

Aan de andere kant blijkt het IJsselmeergebied steeds meer in het brandpunt van toekomstige nieuwe ontwikkelingen te staan.

- een Ruimtelijke Verkenning IJsselmeergebied
- is er meer aandacht voor het IJsselmeergebied, ook van grote(re) natuurorganisaties
- staat er een nota Recreatie en Toerisme op stapel

- onderzoekt het Deltaprogramma met stakeholders wat we aan moeten met gevolgen van de klimaatverandering in het IJsselmeergebied
- maken de Waterschappen zich zorgen over de bodemdaling, verzilting en de drinkwatervoorziening
- is een groot deel van het lange termijn Programma Aanpak Grote Wateren (PAGW) gericht op natuur- en ecosysteemherstel in het IJsselmeergebied
- kan het Natuurwinstplan iets van de connecties tussen de Natura 2000 gebieden (de vroegere Ecologische Hoofdstructuur) terugbrengen
- komt de verdere metropolitane ontwikkeling van Amsterdam en Almere in het IJmeer/Markermeer het komende decennium op de agenda van de diverse overheden
- probeert het Rijk de “governance” te verbeteren met een centrale regisseur voor het IJsselmeergebied, zoals wij dat bij het jubileum hebben voorgesteld.

Deze ontwikkelingen en het groeiend bewustzijn bij het algemene publiek dat er fundamentele veranderingen moeten komen, staan aan de basis van het voorstel om op zijn minst de tijd te nemen te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om door te gaan met de IJsselmeervereniging in nieuwe vorm.

Voor de jongste generatie

Wij vinden het zonde om de kennis en ervaring van onze vereniging zomaar over boord te gooien ook al vergrijzen wij. Wij vragen de ALV tijd om te onderzoeken of wij de IJsselmeervereniging een dusdanige strategie en focus kunnen geven dat de jongste generatie, die van onze (klein)kinderen, er iets mee aan kan. Dit gaan we doen met het IJsselmeerspel, met geïnteresseerde studenten van de Universiteiten van Amsterdam en Wageningen en met jongeren, die zich zorgen maken over hun toekomst.

Opkomen voor het gehele gebied vanuit een integraal gezichtspunt

Als deelnemer van het Regionaal Overleg IJsselmeergebied, waarin de verschillende organisaties een stem hebben, zijn wij als IJsselmeervereniging de enige die opkomt voor **het geheel** en niet vanuit één specifiek gezichtspunt. Zo zit de Vogelbescherming er voor de beschermde vogelsoorten, de ANWB voor de auto- en fietsrecreanten, de Hiswa voor de watersporters, Gastvrije Randmeren voor het oevertoerisme, Natuurmonumenten voor natuurontwikkeling – lees eilanden. Het Blauwe Hart vertegenwoordigt vooral de terreinbeheerders, zoals Landschap Noord Holland, Landschap Flevoland, Het Fryske Gea en de (semi) overheidsinstanties als Staat Bosbeheer, het waterbedrijf PWN etcetera.

Het Rijk zou moeten opkomen voor het algemeen belang. De afgelopen decennia stonden echter in het teken van decentralisatie en overdracht van bevoegdheden naar lagere overheden. De problemen van een terugtrekkende overheid komen in de vele huidige crises duidelijk aan het licht. Door de stikstofcrisis, het verlies aan biodiversiteit, de verzakkende bodem, de problemen met droogte, met de drinkwatervoorziening en de klimaatsverandering is het publiek ervan doordrongen geraakt dat we op een kantelpunt zijn beland. Ook is met Remkes duidelijk geworden dat de politiek het niet alleen kan oplossen.

De invoering van de nieuwe omgevingswet is onlangs weer een keer uitgesteld. Niemand begrijpt er meer iets van. In de woorden van oud-inspecteur ruimtelijke ordening John Henssen heeft de decentralisatie van de ruimtelijke ordening de leefomgeving in gevaar gebracht en komt het niet vanzelf goed. Ook de verlaging van het waterpeil loopt meer en meer tegen zijn grenzen aan. De drinkwatervoorziening – het IJsselmeergebied als regenton van Nederland – kan niet langer gegarandeerd worden. Stille (en ruimte) is een luxe product geworden. Het einde van de maakbaarheid van Nederland is in zicht. Om maar een greep uit recente koppen in de pers te doen.

De IJsselmeervereniging is de enige organisatie die opkomt voor het gehele gebied vanuit een integraal gezichtspunt over water (inclusief de onderwaterecologie), dijken en achterland en niet opereert vanuit deelbelangen. Zo wordt dat op dit ogenblik ook gezien in de gremia waarin wij vertegenwoordigd zijn. Die kritische functie van waakhond heeft de IJsselmeervereniging altijd gehad. Zij heeft ondanks alle verloren procedures wel haar belangrijke punten op de agenda kunnen krijgen.

IJsselmeervereniging Nieuwe Stijl

Zelf hadden we al geconcludeerd dat de Raad van State niet inhoudelijk oordeelt, maar alleen afvinkt of aan de regels is voldaan. Op juridische procedures (zienswijzen en beroepszaken) moeten we daarom minder het accent leggen. Wij stellen daarom voor ons vooral te richten op drie dingen:

1. **Ecologie en Landschap.** Herstel van het ecosysteem (onder en boven water) – ecosysteemrevalidatie, maar **niet** een pandemie van “natuur”eilanden. Een wettelijke bescherming voor het landschap.
2. **Water:** het behoud van het open water. Wetenschappelijk is bewezen dat een maximaal wateroppervlak – en niet diepte - noodzakelijk is om het gebied als wateropslag en waterbuffer te laten functioneren. De bodem- en water sturende besluitvorming die het Rijk voorstelt ondersteunen.
3. **Politieke beïnvloeding** vooraf. Via de overlegtafels waar wij lid van zijn en door direct contact met de betrokken overheden, dat wil zeggen lobby. Voor het hoe zie de bijlage Communicatie van Frans de Nooij en Theo Bouwman.

Om echt invloed te kunnen uitoefenen moet ons ledenbestand wel weer groeien en wellicht met nieuwe partnerorganisaties samenwerken. Daartoe willen wij deze ALV ook een voorstel voorleggen om een goedkoper/lichter lidmaatschap voor een medegezinslid en voor jongeren en studenten in te stellen.

Eerder invloed uitoefenen

Ook de Rijksoverheid heeft inmiddels door dat het noodzakelijk is om de bakens in het IJsselmeergebied te verzetten. Denk aan het meerjarige Programma Aanpak Grote Wateren (PAGW) en het Natuurwinstplan. Heeft de IJsselmeervereniging daar substantieel iets aan toe te voegen? Alleen als we de strategie van de IJsselmeervereniging aanpassen aan de actualiteit. Het is wel duidelijk dat een toekomstvisie op lange termijn niet aan de politiek alleen overgelaten kan worden. Het Manifest dat de IJsselmeervereniging heeft uitgebracht voor het Jubileumcongres en de dilemma's daarin geven daarvoor interessante handvatten. Daarvoor hebben van verschillende kanten lof en complimenten gekregen. Inmiddels zijn we uitgenodigd voor een informeel gesprek daarover met Rijks Waterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Onderzoek

Het accent zou daarom meer moeten komen te liggen op beïnvloeding aan het begin van het proces via politiek-maatschappelijke kanalen en via de media. Juridische bezwaarprocedures die vooral aan het eind van de besluitvorming zitten moeten verhoudingsgewijs minder accent krijgen. Social media kunnen ook als belangrijke instrumenten gebruikt worden.

De IJsselmeervereniging kan er in elk geval op toezien dat toegezegd onderzoek – zoals van het KIMA daadwerkelijk plaatsvindt. Waar mogelijk moeten wij ons baseren op wetenschappelijk onderzoek. Er is veel kennis en onderzoek gedaan. Een eerste opdracht is hierover overzicht te krijgen. Voor uit te voeren onderzoekprojecten zijn afspraken gemaakt met de Universiteit Wageningen en Amsterdam.

Ambitie is om per jaar zes groepen studenten onderzoek te laten doen op thema's, de dilemma's zoals geformuleerd door de IJsselmeervereniging en andere actuele ontwikkelingen. Voorjaar 2023 zullen drie studenten Landschap en Waterbouw te Wageningen een oriënterend onderzoek doen hoe dat te initiëren.

Leden: zoek in uw netwerk!

Voorwaarde voor de nieuwe strategie is dat er voldoende mensen zijn die zich daarvoor willen inzetten. Niet alleen om een bestuursfunctie te vervullen, in de redactie plaats te nemen, de ledenadministratie te doen of aan de communicatie en de website te werken (voor meerdere functies hebben we inmiddels kandidaten gevonden), maar er zijn vooral veel vrijwilligers nodig die actief willen zijn in verschillende samenwerkingsverbanden, samen te werken met andere politiek-maatschappelijke organisaties, recreatie- en natuurorganisaties en wellicht ook betrokken willen worden bij onderzoeken en publicaties.

Ambitie is om meer samenwerking en afstemming te zoeken met verwante organisaties, zoals de Stichting Behoud Waterland, Stichting Zuiderzeedijk en de Bruine Vloot. Een eerste onderzoek in dat kader laat zien dat dit een behoorlijke ledenaanwas kan betekenen.

Als we voldoende instemming krijgen, gaan wij door voor een vernieuwde IJsselmeervereniging die wij door kunnen geven aan de volgende generaties.

Wij vragen U als leden komende tijd actief te onderzoeken of er interesse is bij (klein)kinderen, familie, vrienden en bekenden in uw sociale omgeving – collega's, burens, koor, bridge- en sportclub of politieke partij etcetera. En natuurlijk ook of U zichzelf als kandidaat bestuurslid of vrijwilliger zou willen aanmelden.

Informatie en Machtigingen

Wij krijgen de gelegenheid dit voorstel voor een IJsselmeervereniging in vernieuwde vorm toelichten op de ALV. Mocht U vóór die ALV meer informatie willen hebben over ons voorstel of wilt U een ander lid machtigen, dan zijn wij bereid om informatie per mail of telefoon te geven via onze mailadressen en telefoonnummers. Graag zien wij u terug op deze belangrijke ALV van 18 maart 2023 in Monnickendam.

Soemini Kasanmoentalib

soemini@gmail.com

06 17 17 71 57

Frans de Nooij

denooijfrans@gmail.com

06 50 98 85 06

Willem Goudswaard

willem@goudswaard.com

06 51 42 30 07